

1 Kādi ir priekšnoteikumi, lai laulība varētu tikt šķirta?

Lai Maltā šķirtu laulību, precētajam pārim ir jāaizpilda kopīgs pieteikums vai vienam no laulātajiem ir jāiesniedz pieteikums par šķiršanas no otra. Laikā, kad tiek uzsākts šķiršanās process, laulātajiem ir jābūt dzīvojušiem atšķirti laika posmu vai posmus, kas kopā veido vismaz četrus gadus piecu gadu ilgā periodā tieši pirms pieteikuma iesniegšanas, vai vismaz četriem gadiem ir jābūt pagājušiem kopš laulāto atšķiršanas datuma. Tiesai ir jābūt pārliecinātai, ka nepastāv nekādas saprātīgas laulāto samierināšanas iespējas. Ir vēl viens nosacījums, ka laulātajiem un visiem viņu bērniem ir jāsaņem pienācīgi uzturlīdzekļi, uz ko viņiem ir tiesības, bet no tiesībām uz šiem uzturlīdzekļiem puses var atteikties jebkurā laikā. Šķiršanās, kas pasludināta starp laulātajiem, kas bijuši atšķirti ar līguma vai sprieduma palīdzību, nemaina to, kas starp pusēm ir bijis norīkots vai nolīgts, izņemot sekas, kas izriet no laulības šķiršanas saskaņā ar likumu. Ir jāpiemin, ka pirms pieteikuma iesniegšanas par laulības šķiršanu nav nepieciešams, lai laulātie būtu bijuši atšķirti ar līguma vai sprieduma palīdzību.

2 Kādos gadījumos laulība var tikt šķirta?

Likumā nav norādes uz laulības šķiršanas pamatojumu. Tomēr, kā jau minēts atbildē attiecībā uz nosacījumiem, datumā, kad tiek uzsākts laulības šķiršanas process, laulātajiem ir jābūt dzīvojušiem atšķirti periodu vai periodus, kas kopā veido vismaz četrus gadus piecu gadu periodā tieši pirms pieteikuma iesniegšanas, vai vismaz četriem gadiem ir jābūt pagājušiem kopš laulāto atšķiršanas datuma.

3 Kādas ir laulības šķiršanas tiesiskās sekas attiecībā uz:**3.1 laulāto personiskajām attiecībām (piemēram, attiecībā uz uzvārdu)?**

Šķiršanās, kas pasludināta starp laulātajiem, kuri bijuši atšķirti ar līguma vai sprieduma palīdzību, nerada nekādas izmaiņas tajā, kas bijis norīkots vai nolīgts starp pusēm, izņemot sekas, kuras izriet no laulības šķiršanas saskaņā ar likumu. Atšķiršanas likums ir piemērojams attiecībā uz uzvārdiem, tādējādi sieva pēc atšķiršanas var izvēlēties atgūt savu meitas uzvārdu, taču viņai sava izvēle ir jāpaziņo publiskā atšķiršanas aktā, un juridiskas atšķiršanas gadījumā sievietai tas jādeklarē, izmantojot dokumentu, kas tiek reģistrēts lietā pirms sprieduma pasludināšanas. Kad laulības šķiršana ir pasludināta, visas civilās sekas un pušu pienākumi dzīvo kopā beidzas. Turklāt laulāto mantošanas tiesības arī beidzas no datuma, kad pasludināts spriedums, vai šķiršanās spriedumam kļūstot *res iudicata*.

3.2 laulāto mantas sadales jautājumiem?

Šķiršanās, kas pasludināta starp laulātajiem, kuri bijuši atšķirti ar līguma vai sprieduma palīdzību, nemaina to, kas bijis norīkots vai nolīgts starp pusēm. Maltas Civilt kodeksa 66.D nodaļas 5. pants paredz, ka tad, kad laulāto mantas kopība vai daļēja mantas kopība ar mantas atsevišķu pārvaldību (*community of residue under separate administration*) izbeidzas atšķirīgā pārvaldībā, pusēm jebkurā gadījumā, savstarpēji vienojoties, ir tiesības šķirties, saglabājot aktīvus, kas tiem ir kopēji.

3.3 nepilngadīgajiem bērniem?

Laulības šķiršanas pasludināšanai nav seku saistībā ar vecāku tiesībām un pienākumiem attiecībā uz viņu bērniem vai attiecībā uz jebkādu vienošanos, kas noslēgta starp pusēm par bērnu aprūpi un aizgādību. Tomēr viena no pusēm var celt prasību par to, ka otra puse nav atbilstoša, lai tai piešķirtu aizgādību par viņu nepilngadīgajiem bērniem, un tad, kad tiesa to paziņo, tā puse, kas ir atzīta par neatbilstošu, vairs nav tiesīga otras puses nāves gadījumā pārņemt nepilngadīgo bērnu aizgādību bez tiesas atļaujas. Uzturlīdzekļi par labu nepilngadīgajiem bērniem ir spēkā, līdz viņi ir kļuvuši astoņpadsmit gadus veci, bet gadījumā, ja bērns turpina studijas, uzturlīdzekļu nodrošināšanas pienākums turpinās līdz divdesmit triju gadu vecumam, ja puses nav vienojušās citādi.

3.4 pienākumu maksāt uzturlīdzekļus (uzturēt) bijušam laulātajam?

Šķiršanās, kas pasludināta starp laulātajiem, kuri bijuši atšķirti uz līguma vai sprieduma pamata, nemaina to, kas bijis norīkots vai nolīgts starp pusēm. Tādējādi uzturlīdzekļu nodrošināšanas pienākums līdz ar šķiršanas netiek atcelts, ja vien puses nevienojas citādi. Tiesa var, spriedumā pieņemot šķiršanās pieteikumu un pēc lietas izskatīšanas laikā iesniegta tās puses lūguma, kuras pienākums ir sniegt uzturlīdzekļus, norīkot, ka uzturlīdzekļu maksājums, kas šai pusei vai bērniem pienākas no otras puses, tiek aizsargāts ar piemērotas un pamatotas garantijas palīdzību saskaņā ar pušu apstākļiem. Šī garantija apjoma ziņā nevar pārsniegt uzturlīdzekļu apmēru piecu gadu ilgam posmam. Šo prasību var iesniegt jebkurā laikā arī pēc sprieduma pasludināšanas, kamēr vien pienākas uzturlīdzekļi.

Kad laulības šķiršanas pieteikumu kompetentajā civiltiesā ir iesniedzis viens laulātais vai abi laulātie pēc vienošanās, ka laulība ir jāšķir, un tad, ja laulātie nav atšķirti uz līguma vai tiesas sprieduma pamata, pirms atļaujas piešķiršanas laulātajiem, lai tie varētu turpināt laulības šķiršanas procesu, tiesa izsauc puses pie mediatora, kuru tā ir norīkojusi vai kas ir norīkots, pusēm savstarpēji vienojoties, ar mērķi puses samierināt, un, ja laulātos neizdodas samierināt un ja laulātie jau nav vienojušies par šķiršanās nosacījumiem, — ar mērķi dot pusēm iespēju šķirties uz vienošanās pamata. Minētā vienošanās tiek panākta par kādiem vai visiem turpmāk no minētajiem nosacījumiem:

bērnu aprūpe un aizgādības tiesības;

abu pušu saskarsmes tiesības ar bērniem;

laulāto vai viena laulātā un katra bērna uzturlīdzekļi;

uzturēšanās laulāto mājoklī;

laulāto kopīgās mantas vai daļēji kopīgās mantas ar mantas atsevišķu pārvaldību sadale.

4 Kādā ir nozīme jēdzienam "laulāto atšķiršana"?

Juridiskā atšķiršana nozīmē attiecīgu prasību, ko viens laulātais ceļ pret otru laulāto, un tiesa pasludina spriedumu par laulāto tiesībām un pienākumiem, kas jāievēro pēc tam, kad laulātie ir juridiski atšķirti.

5 Kādi ir priekšnoteikumi laulāto atšķiršanai?

Lai veiktu juridisko atšķiršanu, ir jābūt izpildītam vismaz vienam no šādiem nosacījumiem:

laulības pārkāpums;

vardarbība ģimenē;

pārmērības, cietsirdība, draudi vai smagi ievainojumi, ko veikusi viena puse pret prasītāju vai pret kādu no viņa/viņas vai kopīgajiem bērniem;

nevar sagaidīt, lai laulātie dzīvotu kopā, ja laulība ir neatgriezeniski sagrauta;

pamešana.

6 Kādas ir laulāto atšķiršanas tiesiskās sekas?

Attiecībā uz **uzturīdžekļiem** laulātajam, pret kuru atšķiršana ir pasludināta, ir jānodrošina otras puses un bērnu uzturīdžekļi, kamēr bērni sasniedz astoņpadsmit gadu vecumu vai divdesmit triju gadu vecumu gadījumā, ja viņi turpina pilna laika studijas, apmācību vai mācības. Summa, kas pienākas otrai pusei un bērniem, tiek noteikta, ņemot vērā visus laulāto un bērnu apstākļus, to skaitā šādus:

bērnu vajadzības pēc visu apstākļu apsvēršanas;

jebkuru nespēju, fizisku vai garīgu;

tādas slimības apstākļus, kas ir tik nopietna un smaga, ka neļauj laulātajiem vai bērniem sevi uzturēt;

apstākļi, ka tās puses peļņas iespējas, kurai pienākas aprūpe, ir tikušas samazinātas tā iemesla dēļ, ka šī puse laulības laikā ir rūpējusies par mājaisaimniecību, otru pusi un ir audzinājusi laulībā radītos bērnus;

visus ienākumus un labumus, ko viens vai abi laulātie saņēmuši saskaņā ar likumu;

prasības saistībā ar pajumti laulātajiem un bērniem;

apmēru, kas katrai pusei pienāktos kā pabalsts, iekļaujot (bet neierobežojot līdz šim apmēram) pabalstu saskaņā ar pensiju shēmu, kura iegūšanas iespēja vai iespējamība puses atšķiršanas iemesla dēļ tiks zaudēta.

Ģimenes mājokli pēc vienas puses prasības tiesa var piešķirt kādai no pusēm, izslēdzot otru pusi, uz periodu un saskaņā ar apstākļiem, kādus tiesa var uzskatīt par atbilstošiem, — tiesa var arī lemt, ka ģimenes mājoklis ir jāpārdod, ja kredīts par to ir nomaksāts, ja abām pusēm un bērniem ir alternatīva un piemērota pajumte un ja ienākumi no pārdošanas tiek piešķirti pusēm, kā tiesa uzskata par piemērotu; gadījumā, ja ģimenes mājoklis pieder abām pusēm, tiesa var piešķirt mājokli vienai pusei, kas pēcāk kompensēs otrai pusei radušos finansiālos zaudējumus.

Paziņojot spriedumu par laulāto atšķiršanu, tiesa arī nosaka to, kurai no pusēm tiks uzticēta bērnu **aizgādība**, par augstāko apsvērumu uzskatot bērnu labklājību. Tomēr tiesa var pēc kādas puses pieprasījuma paziņot, ka otra puse nav piemērota īstenot aizgādību pār pušu nepilngadīgajiem bērniem un tad, ja tiesa to paziņo, tā puse, kas ir atzīta par nepiemērotu, vairs nevar, izņemot otras puses nāves gadījumu, pārņemt aizgādību pār nepilngadīgajiem bērniem bez tiesas atļaujas.

Atšķiršanas procesā sieva var izvēlēties atgūt savu meitas **uzvārdu**, taču šāda izvēle ir jāpaziņo publiskā atšķiršanas aktā, bet juridiskas atšķiršanas gadījumā sievai tas jādeklarē ar dokumentu, kas tiek dokumentēts lietā pirms sprieduma pasludināšanas.

Nekādā gadījumā personiskās atšķiršanas sekas neturpinās attiecībā uz **trešām personām**, izņemot no dienas, kad akts tiek reģistrēts Valsts reģistrācijas birojā.

7 Kāda ir praktiskā nozīme jēdzienam "laulības atzīšanas par spēkā neesošu"?

Laulības anulēšana nozīmē, ka tā nav spēkā. Laulība ir pasludināta par spēkā neesošu.

8 Kādos gadījumos laulība var tikt atzīta par spēkā neesošu?

Laulība ir spēkā neesoša, ja:

netiek ievērotas tajā valstī, kurā laulība ir noslēgta, ar likumu noteiktās formalitātes par laulības spēkā esību;

ja kādas no pusēm piekrišana ir iegūta ar varu, fizisku vai morālu, vai draudu rezultātā;

ja kādas no pusēm piekrišana ir atzīta par spēkā neesošu kļūdas pēc sakarā ar otras puses identitāti;

ja kādas no pusēm piekrišana ir iegūta ar viltu attiecībā uz kādu otras puses īpašību, kas varētu nopietni sagraut laulības dzīvi;

ja kādas no pusēm piekrišana ir atzīta par spēkā neesošu, pamatojoties uz nopietnu nepareizu uzskatu par laulības dzīvi vai tās būtiskajām tiesībām un pienākumiem, vai nopietnu psiholoģisku anomāliju, kas tādējādi šai pusei nedod iespēju pildīt būtiskas laulības saistības;

ja kāda no pusēm ir impotenta neatkarīgi no tā, vai šāda impotence ir absolūta vai relatīva, bet tikai gadījumā, ja šāda impotence ir bijusi pirms laulībām;

ja kādas no pusēm piekrišana ir iegūta ar mērķi, kas skaidri izslēdz laulību kā tādu vai vienu vai vairākus būtiskus laulības dzīves elementus, vai tiesības uz laulības aktu;

ja viena no pusēm ir devusi savu piekrišanu, piekrītot kādam nosacījumam nākotnē;

ja kādai no pusēm laulības slēgšanas brīdī nav bijušas, pat ņemot vērā pārejošu iemeslu, pietiekamas prāta spējas vai gribasspēks iegūt piekrišanu laulībām;

ja laulība nav bijusi piepildīta.

9 Kādas ir laulības neesamības tiesiskās sekas?

Par spēkā esošu vienmēr tiek uzskatīta laulība attiecībā uz bērniem, kuri dzimuši vai ieņemti laulībā, kas ir atzīta par spēkā neesošu, kā arī attiecībā uz bērniem, kuri dzimuši pirms laulības, kas ir atzīti pirms sprieduma, ar kuru ir apstiprināta laulības anulēšana. Ja tikai viens no laulātajiem rīkojies labā ticībā, spēkā esošas laulības efektu piemēro tikai attiecībā uz viņu un attiecībā uz bērniem. Ja abi laulātie nav rīkojušies labā ticībā, spēkā esošas laulības efektu piemēro tikai attiecībā uz bērniem, kuri dzimuši vai ieņemti laulībā, kas ir pasludināta par spēkā neesošu. Laulātajam, kas ir bijis atbildīgs par laulības spēkā neesību, ir saistības otram laulātajam maksāt pabalstu labā ticībā piecus gadus; šis pienākums beidzas, ja puse, kura rīkojās labā ticībā, minētajā periodā noslēdz laulību.

10 Vai pastāv alternatīvas ārpustiesas iespējas, kad, nevēroties tiesā, var tikt atrisināti laulības šķiršanas jautājumi?

Nē, citas alternatīvas nepastāv; to var izdarīt tikai tiesā.

11 Kur lai es iesniedzu pieteikumu (sūdzību) par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu? Kādas ir nepieciešamās formalitātes un kādus dokumentus ir nepieciešams pievienot pieteikumam?

Laulības šķiršanas pieteikums, tiesiskās atšķiršanas vai civillaulības anulēšanas pieteikums ir jāiesniedz Civiltiesā (Ģimenes lietu nodaļā), bet tādas laulības šķiršanas reģistrācija, ko izsniedzis Maltas Ģeodēzijas tribunāls, ir jāiesniedz Apelācijas tiesā. Laulības šķiršanas, tiesiskās atšķiršanas vai civillaulības anulēšanas pieteikums ir jāapliecina ar zvērestu. Atbilde uz pieteikumu ir jāiesniedz divdesmit dienās. Pievienojamie dokumenti atšķiras atkarībā no tā, ko persona vēlas pierādīt. Tomēr Ģeodēzijas tribunāla izdotas laulības šķiršanas reģistrācijas gadījumā ir jāpievieno Maltas Metropolīta tribunāla sprieduma kopija, rīkojums, ko izdevis otrās instances Reģionālais tribunāls, kā arī rīkojums par izpildi un laulības apliecība.

Katra atšķiršanas procesā iesaistītā puse var jebkurā laikā, kamēr lieta tiek izskatīta, bet ne pēc šā perioda beigām, pieprasīt, iesniedzot pieteikumu, lai iesniegums par atšķiršanu attiecīgajā lietā tiktu uzskatīts par pieteikumu laulības šķiršanai.

12 Vai es varu saņemt juridisko palīdzību, lai segtu ar tiesvedības procesu saistītos izdevumus?

Jā, kamēr tiek ievērotas Tiesu organizācijas un civilprocesa kodeksa 912. nodaļas prasības, juridisko palīdzību var saņemt.

13 Vai nolēmumu saistībā ar laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu ir iespējams pārsūdzēt?

Jā, lēmumu, kas saistīts ar laulības šķiršanu, juridisko atšķiršanu vai anulēšanu, ir iespējams pārsūdzēt. Tomēr būtu jāņem vērā, ka spriedumu par laulības šķiršanas reģistrēšanu, ko izdod Maltas Ģeodēzijas tribunāls, nevar pārsūdzēt.

14 Kas man jādara, lai citā dalībvalstī pieņemtu nolēmumu par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības neesamību varētu atzīt šajā dalībvalstī?

Ārvalsts tiesas lēmums attiecībā uz precētas personas statusu vai tāds lēmums, kas ietekmē šo statusu, tiek atzīts Maltas tiesību aktos visiem nolūkiem, ja to sniegusi kompetenta tās valsts tiesa, kurā viena no procesā iesaistītajām pusēm pastāvīgi dzīvo vai ir šīs valsts pilsonis. To pieņem Maltā, Valsts reģistrācijas birojā (**Evans Building, Merchant's Street, Valletta VLT 2000**).

Neatkarīgi no Maltas tiesību aktiem piemēro arī Eiropas Savienības tiesību aktus, t. i., Padomes 2003. gada 27. novembra Regulu (EK) Nr. 2201/2003 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulību lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu. Šīs regulas 22. pants attiecas uz tādu spriedumu neatzīšanas iemesliem, kas saistīti ar laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanu par spēkā neesošu, t. i.:

"a) ja šāda atzīšana ir klaji pretrunā tās dalībvalsts sabiedriskajai kārtībai, kurā tiek lūgta atzīšana;

b) gadījumos, ja tas taisīts aizmuguriski — ja atbildētājam dokuments, uz kura pamata ierosināta lieta, vai līdzīgs dokuments nav noteiktā kārtā uzrādīts pietiekami laicīgi, lai viņš varētu nodrošināt sev aizstāvību, ja vien nav konstatējams, ka atbildētājs ir nepārprotami piekritis spriedumam;

c) ja tas ir pretrunā spriedumam, kas taisīts lietā starp šīm pašām personām dalībvalstī, kurā tiek lūgta atzīšana; vai

d) ja tas ir pretrunā agrākam spriedumam, kas taisīts lietā ar šīm pašām personām citā dalībvalstī vai trešā valstī, ja vien agrākais spriedums atbilst tā atzīšanas nosacījumiem dalībvalstī, kurā tiek prasīta atzīšana.."

15 Kurā tiesā man jāvēršas, lai celtu iebildumus pret citā dalībvalstī pieņemta sprieduma par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības spēkā neesamības atzīšanu? Kāda ir procesuālā kārtība šajos gadījumos?

Lai apstrīdētu laulības šķiršanas, juridiskās atšķiršanas vai laulības anulēšanas lēmumu, personai jāvēršas Civiltiesā (Ģimenes lietu nodaļā). Piemērojamā procedūra ir noteikta Maltas Tiesību aktu krājuma 12. nodaļā.

16 Kuru likumu tiesa piemēro laulības šķiršanas tiesvedības procesā, ja laulātie nedzīvo šajā dalībvalstī vai viņiem ir dažādu valstu pilsonības?

Civilās jurisdikcijas tiesām ir jurisdikcija uzklaut un izlemt laulības šķiršanas pieteikumus tikai tad, ja ir izpildīta vismaz viena no šādām prasībām:

vismaz viens no laulātajiem ir pastāvīgi dzīvojis Maltā datumā, kad šķiršanās pieteikums ir iesniegts kompetentajā civiltiesā;

vismaz viens no laulātajiem dzīvojis savā parastajā dzīvesvietā Maltā vienu gadu pirms laulības šķiršanas pieteikuma iesniegšanas.

Lapa atjaunināta: 22/03/2017

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.